

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Megyei forduló

2021. május 11.

8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

A dolgozatoknak 2021. május 17-ig (javítás nélkül) be kell érkezniük postán a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 7150 Bonyhád, Kossuth u. 4. címre. A borítékra szíveskedjenek ráírni a megyéjük és a verseny nevét!

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkné Bacskai Eszter mesterpedagógus

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit mesterpedagógus

Lektorálta:

Gyórfy Lilla szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Szövegértési feladatok
Olvasd el figyelmesen a szöveget! Utána válaszolj a feltett kérdésekre!

A filmkészítő

Igazi ritkaság került ki nemrég a virtuális térbe. A *Magyar röntgenfilm* (1960) igazából nem kísérleti film (pontosabban: eredetileg nem annak szánták). A rendezője a nemzetközi tekintélyű magyar-amerikai nyelvészprofesszor, John Lotz, vagyis Lotz János, aki egyetemista korában Kosztolányi Dezső magántitkára volt Budapesten, néhány évtizeddel később pedig már a washingtoni székhelyű Center for Applied Linguistics kutatóintézetet vezette.

A film egyik szereplője

A rövidfilm az Amerikai Tudós Társaságok Tanácsa uráli és altaji programjának keretében készült New Yorkban, egy orvosi központban, és a maga idejében kifejezetten úttörőnek számított. A nyomában később orosz, kínai és arab nyelvű röntgen-hangosfilmeket is készítettek. A film két szereplőjének kilétére sajnos nem derült fény; nyilván Amerikában élő magyarok lehettek.

A felvétel célja elsősorban tudományos volt: olyan modern röntgenteknikai eljárásokat alkalmazni a beszéd közben a hangképző szervek mozgásáról, amelyhez egyidejűleg hangfelvétel is tartozik. Csak így lehetünk biztosak abban, hogy ugyanannak a megszólalásnak kapjuk meg a különböző komponenseit. Természetesen főként olyan hangképző szerveket vettek figyelembe, amelyek leginkább alkalmasak a röntgenfelvételre. Ilyen a száj-, a garat- és az orrüreg, és látni engedik a nyelv dinamikus mozgását is. Hogy világos körvonalakat kapjanak a nyelvről és az orrüregről, bevonták azok felületét báriummal. A filmek elméleti céljain kívül abban is reménykedtek, hogy segítséget nyújthatnak gyakorlati kérdésekhez is, például a beszédfelismerés és a nyelvtanítás vizsgálatához. A forgatókönyvben két fő rész van: I. Szavak és II. Mondatok. Az első rész egyedi, különálló hangokat és hangcsoportokat mutat be. A második rész három közmondást és két palindromot (oda-vissza irányban azonos hangsorokat) mutat be.

(A szöveg Lotz János *Egy magyar röntgen-hangosfilm és néhány fonológiai kérdés c. munkája nyomán keletkezett.*¹)

Feladatok

1. Melyik volt előbb Lotz életében? Húzd alá a megfelelő választ a kettő közül!

5/

a) első magántitkári feladatok	beiratkozás az egyetemre
b) elkészül a film forgatókönyve	uráli és altaji program befejezése
c) a Magyar Nyelv-beli beszámoló	a film bemutatója
d) kínai röntgenfilm	az orvosi központ filmes előkészületei
e) a film szereplőinek kiválasztása	a tudományos célok megfogalmazása

2. Igaz vagy hamis?

5/

a) A szöveghez tartozó fotó 1960-ban keletkezett.	
b) A film szereplői eredetileg nem magyar anyanyelvűek.	
c) A film szereplőiről folyamatos röntgenfelvételeket készítettek.	
d) A film szereplőit beszéd közben vették fel.	
e) A film első része a szavakat felépítő hangok kiejtésével is foglalkozik.	

¹ 1966-ban jelent meg a *Magyar Nyelv c. folyóiratban*.

3. Hová tartoznak a filmben szereplő mondatok? Írd be a számát a táblázat megfelelő helyére! 6/

1. Pénz beszél, kutya ugat. 2. A Sári írása. 3. Sok lúd disznót győz. 4. Indul a pap aludni.
5. Aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul. 6. Hass, alkoss, gyarapíts!

Kakuktktojás	Palindrom	Közmondás

4. Melyik tudományterülethez tartoznak elsődlegesen a szövegből kiemelt fogalmak? 4/

báriumbevonat

a nyelv mozgása

hangfelvétel

röntgenfilm

FIZIKA	KÉMIA	BIOLÓGIA

Elérhető pontszám: 20 pont**Elért pontszám: ____**

Helyesírási feladatok**1. Az alábbi betűsorból választva írd a megfelelő mássalhangzót a következő szavakhoz!****11/**

k/g/p/b/s/z/zs/f/v/t/d/n/m/ksz/x

a __szolút, a __gán , ane __dota, bo __bon, e __dekel, há __csó, fu __ball, bo __ol, ra __szódia, sze __fü, közö __bös

2. Töltsd ki a táblázat üresen maradt oszlopát a feladatnak megfelelően!**14/**

1=az 1. megoldás a jó

2=a 2. megoldás a jó

X=mindkét megoldás jó

0=egyik megoldás sem jó

1.	2.	
Thököly Imre	Weselényi Miklós	X
ijedség	fáradtság	
euróárfolyam	europolgár	
tanu	odu	
vigyázállás	vigaszdíj	
áhitat	küzd	
büntetlen	mulandó	
sosem	soha sem	
MTÁ-nak	VIP-es	
dühhel	dühvel	
sugall	szégyell	
sugalmaz	szégyelnivaló	
orosztanár	orosz tanár	
elől	elől	

3. Egészítsd ki a táblázatot a megadott igék E/2. személyű, felszólító módú, alanyi, illetve tárgyas ragozású rövidebb alakjával a példa alapján!**12/**

X	Alanyi ragozású alak	Tárgyas ragozású alak
kér	kérj	kérd
lő		
játszik		
vonz		
hagy		
hisz		
kezd		

4. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!**9/**

délidő: _____
 Arisztophanész: _____
 vákuum: _____
 Gaál: _____
 Kodálllyal: _____
 pénzért: _____
 odalopódozott: _____
 Félixék: _____
 legalul: _____

5. a) Milyen kezdőbetűvel írjuk a következő kifejezéseket helyesen?**b) Az így kapott szókapcsolatok tagjai közé tegyél kötőjelet ott, ahol szükséges!****/14**

__ agyar __ rtelmező __ éziszótár
 __ ugat __ unántúli __ ájvédelmi __ örzet
 __ llatok __ ilágnapja
 __ abitsos
 __ anári __ igeteki
 __ ecsek __ egységi
 __ merikai __ gyesült __ llamokbeli
 __ una __ íd
 __ scar __ íjas
 __ isza __ enti

Elérhető pontszám: 60 pont**Elért pontszám: _____**